

Temat : Postawy o istotnym znaczeniu dla życia społecznego.

Polecenie: Które z postaw społecznych wymienionych w temacie lekcji uważasz za najważniejsze dla ładu społecznego?

Załącznik: skan podręcznika WOS str.42-44.

ga za sobą tak kategorię sankcji, jak w wypadku norm prawnych. Człowiek zachowujący się nieobyczajnie może się narazić na izolację w swoim środowisku i ośmieszenie.

Zakazy i nakazy obowiązujące w społeczeństwie mogą mieć oparcie w kilku różnych normach. Nakaz bycia człowiekiem uczciwym jest związany zarówno z normą prawną, jak i religijną, moralną oraz obyczajową. Mogą również występować sprzeczności pomiędzy normami obowiązującymi w tym samym społeczeństwie, na przykład między zawartą w dekalogu normą: „Nie zabijaj” a normą prawną przewidującą karę śmierci.

2. Postawy o istotnym znaczeniu dla życia społecznego

Sama znajomość norm społecznych nie wystarcza do godnego życia w społeczeństwie. Dopiero gotowość do ich przestrzegania oraz postawa człowieka w trakcie jego działalności zapewniają mu uznanie w otoczeniu społecznym. **Postawy** są elementem osobowości, wyznaczają gotowość jednostki do określonego zachowania się względem innych ludzi, grup społecznych i innych elementów rzeczywistości.

Postawy człowieka kształtują się w procesie wychowania pod wpływem środowiska społecznego. Mają one ścisły związek z rolami społecznymi jednostki. Niektóre postawy wchodzą nawet w zakres stereotypów określonych ról społecznych. Kolarz powinien być punktualny, a kupiec – słowny. Nie oznacza to, że określone postawy obowiązują tylko poszczególne kategorie społeczne. Każdy człowiek powinien być prawdomówny i punktualny, jednak pewne role czy obowiązki zawodowe wymagają nasilenia określonego typu zachowań.

Wiele cech i postaw sprzyja dobremu funkcjonowaniu jednostki w społeczeństwie. Pozwala unikać niepotrzebnych konfliktów, a nawet wzbudza podziw i szacunek innych.

Jedną z najważniejszych postaw w życiu społecznym jest **uczciwość**. Według *Małego słownika języka polskiego* (PWN) człowiek uczciwy to człowiek „prawy, szanujący cudzą własność, niezdolny do oszustwa”. Przejawem braku uczciwości jest zatem nieprzestrzeganie obowiązujących w danym społeczeństwie norm prawnych, poczynając na przykład od tych, które zabraniają kierowcom parkowania w niedozwolonych miejscach, a kończąc na tych, które chronią zdrowie i życie innych osób. Nieuczciwością jest również brak poszanowania dla cudzej własności. W tym przypadku najbardziej jaskrawym przykładem będzie pospolita kradzież, ale także malowanie graffiti na ścianach budynków, niszczenie przystanków autobusowych czy sprzętu szkolnego. Oszukują zarówno osoby, które dopuszczają się malwersacji finansowych, jak i te, które ściągają na sprawdzianie.

Najpoważniejszym przykładem oszustwa w życiu społecznym jest **korupcja** (łac. *corruptio* – zepsucie, przekupstwo). Zjawisko to, znane już w starożytnej Asyrii, współcześnie polega na nadużywaniu stanowisk pu-

gotowość człowieka do określonych zachowań względem ludzi czy zjawisk (stosunek do nich)

najważniejsza zasada życia społecznego

najpoważniejszy przykład oszustwa w życiu społecznym

blicznych dla osiągnięcia k
szych przypadków patolog
nymi łapówkarstwo, czyli
korzystnej decyzji. Innym p
wiska jest płatna profekcja
nym szczególnie groźnym p
ków budżetowych dla osiągi
wpływami, polegający mię
w zamian za możliwość wpl
Korupcja jest szczególnie s
groźna podstawowym prawon
ności i destabilizuje instytu
skiem powszechnym.

Według „Transparency Intern
się zwalczaniem korupcji i ba
w 2009 roku Polska znalazła s
od tych, w których skala zjaw
w 2005 roku, gdy zajęła 70 m

Ważną cechą jest **odwaga**
watnym, jak i publicznym. D
przykład przyznać do błędu i
ja zatem kształtowaniu odp
jest szczególnie ważne w wyp
państwa decyzje. Odwaga cy
głoszenia własnych poglądów
oraz postępowanie w zgodzi
czenia. Odwaga cywilna pom
bych i niesprawiedliwie ocen
alności i odrębności przed
środowiska społecznego.

Niezmiernie istotna jest r
uczciwości. Jest niezbędna ka
nych ról społecznych. Dzięki n
to, co mówi i robi, wzbudza za
słowa, przestrzegania zawarty
je na powszechny szacunek, z
dzinie, grupie rówieśniczej lub
wodem poszanowania siebie i
słowo, sam bowiem kwestionuj
magać od innych, by okazywali

Cecha ta nierozdzielnie wi
ści zmusza do poszukiwania
z prawdą. Człowiek, który kła

blicznych dla osiągnięcia korzyści osobistych i jest jednym z najgroźniejszych przypadków patologii władzy. Przejawem korupcji jest między innymi łapówkarstwo, czyli przekupywanie urzędników w celu uzyskania korzystnej decyzji. Innym przykładem nadużywania zajmowanego stanowiska jest płatna protekcja przy obsadzaniu stanowisk. W życiu publicznym szczególnie groźnym przykładem korupcji jest wykorzystywanie środków budżetowych dla osiągnięcia własnych korzyści oraz tak zwany handel wpływami, polegający między innymi na wspieraniu partii politycznych w zamian za możliwość wpływania na decyzje osób sprawujących władzę. Korupcja jest szczególnie szkodliwa dla życia społecznego, ponieważ zagraża podstawowym prawom człowieka, na przykład narusza zasadę równości i destabilizuje instytucję państwa. Niestety, w Polsce jest ona zjawiskiem powszechnym.

Według „Transparency International”, międzynarodowej organizacji zajmującej się zwalczaniem korupcji i badaniem jej skali w poszczególnych państwach, w 2009 roku Polska znalazła się na 49 miejscu wśród 180 państw, poczynając od tych, w których skala zjawiska jest najmniejsza. Polska wypadła najgorzej w 2005 roku, gdy zajęła 70 miejsce – ostatnie wśród państw UE.

Ważną cechą jest **odwaga cywilna**, niezbędna zarówno w życiu prywatnym, jak i publicznym. Dzięki niej człowiek z godnością potrafi się na przykład przyznać do błędu i ponieść jego konsekwencje. Cecha ta sprzyja zatem kształtowaniu odpowiedzialności za swoje postępowanie, co jest szczególnie ważne w wypadku polityków, podejmujących istotne dla państwa decyzje. Odwaga cywilna to również odwaga mówienia prawdy, głoszenia własnych poglądów nawet wtedy, gdy większość uważa inaczej, oraz postępowanie w zgodzie ze swoim sumieniem, a wbrew presji otoczenia. Odwaga cywilna pomaga stanąć w obronie pokrzywdzonych, słabych i niesprawiedliwie ocenionych. Pozwala też bronić swojej indywidualności i odrębności przed unifikującym (ujednolicającym) wpływem środowiska społecznego.

Niezmiernie istotna jest również **słowność**. Stanowi ona fundament uczciwości. Jest niezbędna każdemu, bez względu na wiek i rodzaj pełnionych ról społecznych. Dzięki niej człowiek staje się dla innych wiarygodny, to, co mówi i robi, wzbudza zaufanie innych. Umiejętność dotrzymywania słowa, przestrzegania zawartych umów, porozumień czy obietnic zasługuje na powszechny szacunek, znacznie bowiem ułatwia współżycie – w rodzinie, grupie rówieśniczej lub zawodowej, partii itp. Słowność jest też dowodem poszanowania siebie i innych. Człowiek niesłowny, łamiący swoje słowo, sam bowiem kwestionuje własną uczciwość. Nie może więc też wymagać od innych, by okazali mu zaufanie.

Cecha ta nierozdzielnie wiąże się z **prawdomównością**. Brak słowności zmusza do poszukiwania usprawiedliwień nie zawsze zgodnych z prawdą. Człowiek, który kłamie, postępuje nieuczciwie i okazuje zu-

postępowanie w zgodzie ze swoim sumieniem, nawet wbrew odmiennej opinii i presji otoczenia

dotrzymywanie słowa czy przestrzeganie postanowień umów

szczerłość, otwartość i prawdziwość wypowiedzi

pełny brak szacunku wobec innych – oszukiwanych. Mówienie prawdy jest dowodem odwagi cywilnej i mądrości, pozwala uniknąć wielu kłopotów, które się zwykle pojawiają po zdemaskowaniu kłamstwa. Jest to cecha bardzo ważna w życiu społecznym i politycznym. W historii można znaleźć wiele przykładów prób fałszowania rzeczywistości. Wcześniej czy później zostają one jednak odkryte i nie przynoszą chluby sprawcom. Prawdopodobnie powinna być bezwzględnie wymagana od wszystkich polityków oraz dziennikarzy. Oni bowiem decydują o jakości życia publicznego i mają istotny wpływ na postawy przeciętnych obywateli.

Z punktu widzenia życia społecznego bardzo ważną cechą jest **punktualność**. Nadal jednak istnieje dość duża tolerancja dla osób niepunktualnych. Uczniowie spóźniają się na lekcje, goście przychodzą godzinę po umówionym czasie na przyjęcie, opóźnione bez wyraźnego powodu pociągi i autobusy – to ciągle jeszcze polska codzienność. Osoby niepunktualne na ogół bagatelizują tę cechę. Nie jest to słuszne, punktualność jest bowiem wyrazem szacunku dla czasu innych i elementarnym przejawem grzeczności. Każde spóźnienie dezorganizuje plany, utrudnia prawidłowe przeprowadzenie lekcji czy zebrania, wprowadza nerwowość, powoduje konflikty. Niepunktualność więc – własna lub cudza – bardzo komplikuje życie człowieka.

Wrażliwość społeczna jest szczególnym przejawem **empatii**, czyli umiejętności wczuwania się w stany psychiczne i położenie innych osób, zwłaszcza tych, które doświadczają poczucia krzywdy, wstydu i poniżenia. Człowiek wrażliwy potrafi współczuć, umie się emocjonalnie utożsamiać z tymi, którzy znaleźli się w sytuacji wymagającej pomocy.

Wrażliwość na problemy społeczne może mobilizować do większej aktywności politycznej, skłaniać do przeciwdziałania przyczynom tych problemów czy też zachęcać do uczestniczenia na przykład w akcjach charytatywnych. Ten rodzaj wrażliwości rodzi postawy altruistyczne, wyrażające się w bezinteresownej trosce o dobro innych ludzi, życzliwości oraz gotowości do poświęceń. Literackim wzorem takich zachowań jest doktor Tomasz Judym, bohater *Ludzi bezdomnych* Stefana Żeromskiego.

Wolontariuszki Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

Czy wiesz, że...

Największą w Polsce organizacją społeczną pomagającą bezdomnym i ubogim jest Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, niezależna katolicka organizacja dobroczynna. Działając od 1981 roku, zrzesza około 3000 członków zorganizowanych w 60 kołach. Zajmuje się między innymi zakładaniem i prowadzeniem schronisk, noclegowni, kuchni, łaźni oraz wydawaniem żywności i odzieży. Prowadzi także działalność informacyjną, inspiruje badania naukowe, szkoli pracowników i wolontariuszy.

skrupulatne przestrzeganie terminu

zdolność uczuciowego utożsamiania się z inną osobą

Z wrażliwością społeczną...
 Rodzi ono szczególne...
 nianach, działaniach, zach...
 nej grupy społecznej w...
 bardzo istotne w sytuacj...
 zbiorowości. Pożar domu...
 atak terrorystyczny – to sy...
 wanymi próbujemy im w...
 czy duchowej, skutki zag...
 śnie dla okazania solidari...
 o ofiarach albo też łączym...
 niu przeciwko na przykla...
 Entuzjazm towarzyszący...
 jak Wielka Orkiestra Świ...
 dza istnienie solidarnośc...
 w ludziach potrzebę łącz...
 łaniu dla innych.

Po ataku terrorystycznym z...
 ny Zjednoczone prawie całą...
 cie dla rodzin 3000 ofiar ora...
 Na zdjęciu mieszkanka Wars...
 sadą Stanów Zjednoczonych

3. Etyka życia społecznego

Życie społeczne regulow...
 się z normami prawnymi...
 ważne są wartości i nor...
 społecznego jest sprawi...

● Sprawiedliwość i jej te...

Sprawiedliwość to pojęc...
 scy chcemy być sprawied...
 czeństwie. Sami też pr...
 W potocznym rozumien...
 możliwością dostępu d...
 czym jest sprawiedliwoś...
 finicje akcentują wiele j...
 warunków społeczno-hi...
 wsze jednak jest to wart...
 wszechnie uznawana za...
 Jest ważną zasadą mora...
 a w polityce jest utożsa...
 ustalonych zasad i kryte...
 teli wobec prawa.